

Obsah

A. Poslání a povaha knihy	9
A.1. Empirická východiska: generační, životní a vědeckovýzkumná zkušenost	10
A.1.1. Sociologické poznání a žitá zkušenost	10
A.1.2. Od roku 1938 do roku 1968	11
A.1.3. „Normalizace“ a postsocialistická transformace	14
A.2. Základní cíle studie	19
A.2.1. Empirické předpoklady a cíle	19
A.2.2. Systém sociologického poznávání	21
A.2.3. Existují i jiné cesty poznání	24
A.2.4. Česká společnost jako objekt poznání	28
A.2.5. O normativismu, obecně teoretických a hodnotových předpokladech	34
A.2.6. Základní témata knihy	38
B. Systémy sociálních nerovností	41
B.1. Liberalismus a marxismus	41
B.1.1. Autorovo pojetí otázky	41
B.1.2. Svoboda nebo rovnost?	50
B.1.3. Základní směřování liberalismu	55
B.1.4. Základní směřování marxismu	61
B.1.5. Marxismus, liberalismus a reálný společenský vývoj	70
B.1.6. Poznámka ke koncepcím nacionálním a náboženským	75
B.1.7. Pozitivní přínosy kritizovaných koncepcí	78
B.2. Společenskovědní realismus	80
B.3. Státní socialismus	86
B.3.1. Terminologická otázka: proč „státní socialismus“?	86
B.3.2. Státní socialismus středoevropského rysu a počátky jeho sociologická reflexe	88
B.3.3. První reprezentativní sociologické výzkumy	91
B.3.4. Přínos i sporné body knihy „Československá společnost“	93
B.3.5. Vnitřní struktura sociálního statusu	100
B.3.6. Statusová konzistence / inkonzistence	103
B.3.7. Typy vertikální sociální diferenciacce (sociálního uspořádání) státně socialistické společnosti	110
B.3.8. Normalizace – vnučování abnormality	124
B.3.9. Závěry	131
B.4. Postsocialistická společnost	135
B.4.1. Sametová revoluce a její reflexe	135
B.4.2. Co po sametové revoluci? Přejchod nebo transformace?	138
B.4.3. Defenziva marxismu – ofenziva liberalismu	142
B.4.4. Snahy o „europeizaci“ postsocialistické transformace	153
B.4.5. Sociální struktura soudobé české společnosti - nejprve podle třídní klasifikace	156

B.4.6.	Proměny statusových pyramid	157
B.4.7.	Vztahy statusových dimenzí	158
B.4.8.	Statusová konzistence / inkonzistence na přelomu tisíciletí	161
B.4.9.	Typologická statusová seskupení	162
B.4.10.	Přehled typologických statusových seskupení podle dat z roku 1999	163
B.4.11.	Další zjemnění typologické klasifikace	168
B.4.12.	Sociologické portréty devíti statusových seskupení	169
B.4.13.	Ideálně typová hybridita soudobé české společnosti	178
B.4.14.	Závěrečné shrnutí problematiky sociálních rovností a nerovností	180
C.	Postsocialistická transformace a modernizace	185
C.1.	Teorie modernizace	185
C.1.1.	Modernizace a společenský vývoj	185
C.1.2.	Předpoklady uvážlivého pojetí modernizace	191
C.1.3.	Modernizace a humanismus	196
C.1.4.	Soudobé teorie modernizace	199
C.2.	Názory antimodernizační	204
C.2.1.	Soudobá kritika modernizace	204
C.2.2.	Postmodernismus	209
C.3.	Modernizace a postsocialistická transformace	218
C.4.	Modernizace a postsocialistická transformace v Česku	221
C.4.1.	Modernizace podle indexu lidského rozvoje – mezinárodní srovnání	221
C.4.2.	Modernizace podle několika komplexních analýz	225
C.5.	Modernizace sociálně institucionálních struktur v Česku	228
C.5.1.	Obecně	228
C.5.2.	Politický systém	229
C.5.3.	Ekonomický systém	231
C.5.4.	Vzdělávací systém	232
C.5.5.	Sociální stát	233
C.5.6.	Prostředky šíření duchovní kultury	234
C.5.7.	Shrnutí k institucionálním systémům	235
C.6.	Závěr ke vztahu modernizace a postsocialistické transformace	236
D.	Současný stav společnosti a možné výhledy	239
D.1.	Nová situace	239
D.2.	Nabízené výhledy modernizace	241
D.3.	Česká cesta modernizace	242
D.4.	Nabízené výhledy sociálně systémových změn	244
D.5.	Česká cesta sociální transformace	249
D.6.	Úloha společenských elit	252
D.7.	Vzdělanostní úroveň obyvatelstva	254
D.8.	Několik vět na zakončení knihy	260
	Summary	262
	Odkazy na literaturu	274